

Πρόταση ΟΕΕ για την ομαλή μετάβαση των ενήμερων δανείων στην επόμενη μέρα

Αναμφίβολα, η υγειονομική κρίση ξέσπασε σε μια περίοδο ανάκαμψης και ελπιδοφόρας περιόδου για την οικονομία της χώρας μας. Μετά από τρία προγράμματα προσαρμογής και δέκα χρόνια λιτότητας, η ελληνική οικονομία φαινόταν έτοιμη να επιτύχει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και να αρχίζουν να ανταμείβονται οι θυσίες των πολιτών. Δυστυχώς, ένα εξωγενές σοκ, η πανδημία του Covid-19, ανέκοψε πρόσκαιρα αυτήν την προοπτική. Τα ελληνικά νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις βρέθηκαν ξανά αντιμέτωποι με αδυναμία πληρωμών και την δημιουργία νέων χρεών. Η Πολιτεία μεταξύ άλλων, μέσω των προγραμμάτων αναστολής πληρωμών φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων, την επιδότηση των ενήμερων δανείων που σχετίζονται με τη πρώτη κατοικία (ΓΕΦΥΡΑ), τα προγράμματα της επιστρεπτέας προκαταβολής και των προγραμμάτων ενίσχυσης ΜμΕ από τις περιφέρειες προσπάθησε να στηρίξει την οικονομία.

Μπορούμε να ενστερνιστούμε την άποψη, ότι η υγειονομική κρίση βρήκε την ελληνική οικονομία και ιδιαίτερα τον Χρηματοπιστωτικό Τομέα, καλύτερα προετοιμασμένους και οχυρωμένους, απ' ό,τι τα προηγούμενα χρόνια. Οι Τράπεζες εφάρμοσαν γρήγορα «πάγωμα» στις πληρωμές των ενήμερων δανείων λόγω Covid-19, μέσω αναστολής πληρωμής των δόσεων, μέχρι τα τέλη του έτους. Με τα τωρινά στοιχεία υπολογίζεται ότι οι τράπεζες και οι εταιρείες διαχείρισης έχουν εγκρίνει αναστολές για δάνεια που κομψαίνονται κοντά στα 30 δισ. ευρώ. Οι ελληνικές τράπεζες είχαν τη δυνατότητα μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου να εντάξουν σε αναστολή πληρωμών τους συνεπείς φορολογούμενους και τις επιχειρήσεις για τα ενήμερα δάνεια τους ως το τέλος του έτους.

Ο προβληματισμός όλων όμως, έγκειται στην επόμενη μέρα και κατά πόσο οι δανειολήπτες, φυσικά και νομικά πρόσωπα, που έχουν ενταχθεί σε αυτήν τη ρύθμιση, θα μπορέσουν από τη νέα χρονιά να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις

τους. Σύμφωνα με το καλό σενάριο, ένα 20% περίπου, δηλαδή περίπου 6 δισ. ευρώ, δεν θα μπορέσει να τηρήσει τις δεσμεύσεις του. Στο δυσμενές σενάριο, το ποσοστό μπορεί να ξεπεράσει και το 50%. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA), στην αναστολή πληρωμών που εκπνέει στο τέλος της χρονιάς έχει ενταχθεί ένα ποσοστό δανείων 14,3% των συνολικών δανείων της χώρας μας. Ο Διοικητής της Τράπεζας Ελλάδας, αναμένει εισροή νέων ΜΕΔ (8-10 δισ. ευρώ), τόσο από τις αναστολές καταβολής δόσεων από το Covid-19, όσο και από παλιότερες ρυθμίσεις.

Όμως, η χώρα μας αποτελεί μια ιδιαίζουσα περίπτωση, αφού η υγειονομική κρίση την βρήκε με πολύ υψηλά ποσοστά μη εξυπηρετούμενων δανείων. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος (Σεπτέμβριος 2020), τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ανέρχονται σε 58,7 δισ. ευρώ και αποτελούν το 35,8% του συνόλου των δανείων. Σε αυτό το ποσό θα πρέπει να προστεθούν και τα δάνεια που έχουν μεταβιβαστεί από τα πιστωτικά ιδρύματα στους διαχειριστές απαιτήσεων, ύψους 32,9 δισ. ευρώ. Οι Τράπεζες ήδη αξιοποιούν το σχέδιο «Ηρακλής», έχοντας ήδη εντάξει συναλλαγές τους ενώ αναμένονται περισσότερες στο εγγύς μέλλον. Επίσης, ανάσα ρευστότητας προς τις τράπεζες αποτελεί το Πρόγραμμα «Γέφυρα», όπου οι Τράπεζες εκτιμούν ότι θα εντάξουν δάνεια της τάξεως των 6-7 δισ. ευρώ. Ήδη ξεκίνησε η καταβολή της κρατικής επιδότησης της δόσης του δανείου και το ΟΕΕ ζητάει επιτακτικά από την κυβέρνηση, να εξετάσει τις δυνατότητες επέκτασης του προγράμματος για όλο το 2021.

Τόσο η Ελληνική Κυβέρνηση, όσο και οι Τράπεζες θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες τους, προς την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, για συνέχιση του προγράμματος μορατόριουμ και για το 2021. Η δυνατότητα για επέκταση της ρύθμισης θα αφορά μόνο στα ενήμερα δάνεια, με στόχο την αποτροπή αθέτησης πληρωμών και μόλυνσης του «καθαρού» χαρτοφυλακίου των ελληνικών τραπεζών. Έτσι μόνο δεν θα επηρεασθούν οι ισολογισμοί των τραπεζών, αφού οποιαδήποτε άλλη ρύθμιση, ενέχει τον κίνδυνο νέας μόλυνσης μέσω των προβλέψεων που πρέπει να γίνουν. Ήδη, η πρόσφατη

απόφαση της αρμόδιας αρχής (EBA)¹, έδωσε τη δυνατότητα παράτασης των αιτήσεων μέχρι την 31^η Μαρτίου 2021 για αναστολή πληρωμών των δανείων. Η παράταση αυτή, ωστόσο, υπόκειται σε δύο νέους περιορισμούς:

α) Θα αφορά μόνο ενήμερα δάνεια που βρίσκονται ήδη σε αναστολή ή προτίθενται να αιτηθούν άμεσα αναστολή καταβολής των δόσεων των δανείων τους, για διάστημα όχι μεγαλύτερο των 9 μηνών συνολικά, συμπεριλαμβανομένων προηγούμενων "διακοπών" πληρωμών που τυχόν είχαν χορηγήσει οι τράπεζες.

β) Τα πιστωτικά ιδρύματα που θα προχωρήσουν σε ανανέωση των μορατόριουμ καλούνται να υποβάλουν πλάνα στον επόπτη, ώστε να διασφαλίζεται ότι η παράταση των αναστολών δεν θα οδηγήσει τα δάνεια αυτά στην κατηγορία των αβέβαιης εισπραξής (unlikely to pay). Αυτή η απαίτηση θα επιτρέψει στους επόπτες να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα.

Όμως, η ανακοίνωση της παράτασης δεν βοήθησε στην ανακούφιση ούτε των επιχειρήσεων ούτε των τραπεζών. Το ανώτατο όριο των 9 μηνών περιορίσει δραστικά τα εργαλεία των τραπεζών για διευθέτηση των δανείων και ανησύχησε περαιτέρω τους επιχειρηματίες, λόγω της αβεβαιότητας που κυριαρχεί στην αγορά.

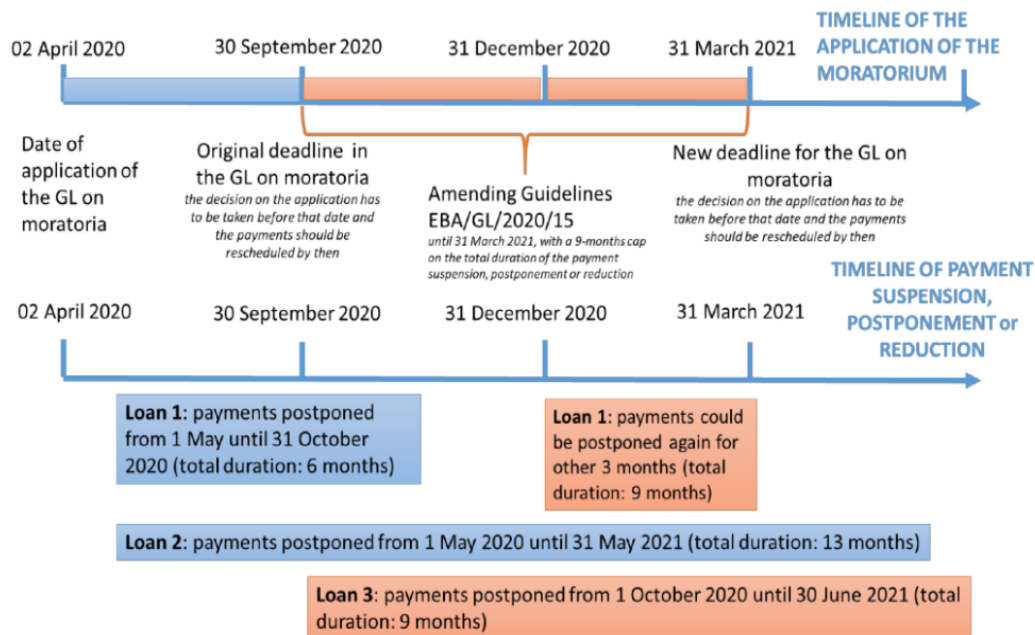
Εξετάζοντας την Ευρωπαϊκή οδηγία, δημοσιεύτηκε τις προηγούμενες ημέρες, η ανακοίνωση της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, όπου ενημερώνει τους ιδιώτες και τις επιχειρήσεις με ενήμερες οφειλές την 30/9/2020, τη δυνατότητα ένταξης σε πρόγραμμα αναστολής καταβολής δόσεων για 9 μήνες.²

---

¹ [Guidelines on legislative and non-legislative moratoria on loan repayments applied in the light of the COVID-19 crisis – Consolidated version updated on 2 December 2020](#)

² Ανακοίνωση Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, 3 Δεκεμβρίου 2020, <https://www.hba.gr/Media/Details/456>

Figure 1: Illustration of the timeline of the EBA GL on moratoria and the timeline of changes in the payment schedules of individual loans

Από την πλευρά του το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, δηλώνει αντίθετο στη συνήθη πρακτική των Τραπεζών και ιδιαίτερα των εταιρειών διαχείρισης δανείων, να προσκαλούν τους δανειολήπτες για άμεση ρύθμιση των δανείων τους, που βρίσκονταν σε κατάσταση μορατόριουμ. Η ελληνική οικονομία και ο επιχειρηματικός κόσμος θα χρειασθούν ένα εύλογο χρονικό διάστημα για να μπορέσουν να ορθοποδήσουν και να είναι συνεπείς προς τις υποχρεώσεις τους. Επίσης, οι Τράπεζες θα πρέπει να προετοιμάσουν κοστολογημένα σχέδια για το επόμενο έτος και να παρέχουν διευκολύνσεις για τη σταδιακή επαναφορά, ιδιαίτερα στους ενήμερους πολίτες - επιχειρήσεις, όπως η καταβολή της μισής δόσης δανείου (50%) για το 2021 και η καταβολή των $\frac{3}{4}$ (75%) για το 2022, με αντίστοιχη επιμήκυνση των δανειακών συμβάσεων. Προς αυτήν την κατεύθυνση, ορθά η Ελληνική Ένωση Τραπεζών προτρέπει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να εξετάζουν την πιθανότητα ένταξης των

συνεπών δανειοληπτών σε βραχυπρόθεσμο πρόγραμμα σταδιακής επαναφοράς στην καταβολή της συμβατικής δόσης.

Οι τράπεζες οφείλουν να προστατεύσουν τους συνεπείς δανειολήπτες τους, που παρά τις δυσκολίες στήριξαν το τραπεζικό σύστημα, και μέσω επέκτασης των διευκολύνσεων ή παροχής εναλλακτικών προτάσεων να δημιουργήσουν ένα «δίχτυ ασφαλείας» ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα καθυστερήσεων πληρωμών αλλά και να ενισχυθεί και η ρευστότητά τους. Βέβαια, ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της επόμενης μέρας, θα είναι η αύξηση της ανεργίας, για αυτό οι νέες ρυθμίσεις θα πρέπει να συνοδεύονται από δέσμευση της επιχείρησης για διατήρηση του υφιστάμενου αριθμού θέσεων απασχόλησης. Η ομαλή επαναφορά στην κανονικότητα θα αποτελέσει μια ακόμη άσκηση για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Οι Εποπτικές αρχές του Τραπεζικού συστήματος πρέπει να είναι προετοιμασμένες για αλλαγή του μοντέλου της διαχείρισης κινδύνων, ώστε να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν ταχύτατα στη νέα πραγματικότητα και να αντιμετωπίσουν την πρωτόγνωρη μειωμένη οικονομική δραστηριότητα πολλών κλάδων.

Επιπρόσθετα, η τόνωση της ρευστότητας θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην επόμενη μέρα της ελληνικής οικονομίας. Η παροχή τραπεζικών πιστώσεων προς τις επιχειρήσεις ενισχύθηκε φέτος, ειδικά μετά τον Ιούνιο του 2020, από τα προγράμματα χρηματοδότησης μέσω της Αναπτυξιακής Τράπεζας με εγγυήσεις (από το «Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων Covid-19») και παροχής δανείων κεφαλαίου κίνησης με διετή επιδότηση επιτοκίου λόγω πανδημίας από το ΤΕΠΙΧ II. Η περαιτέρω ενίσχυση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων μέσω αξιοποίησης κοινοτικών πόρων, πρέπει να αποτελέσει θέμα συζήτησης μεταξύ Πολιτείας και Τραπεζών, όπως και η συνεννόηση με Φορείς που συγχρηματοδοτούν (Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα, Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων), ώστε να επιτευχθεί και στα προϊόντα αυτά, αντίστοιχη μεταβατική περίοδος ρύθμισης των συμβάσεων τους. Εξίσου σημαντικό είναι, ότι παρότι έχει θεσπιστεί ήδη το πλαίσιο χορήγησης μικροχρηματοδοτήσεων (ν. 4701/2020) για τη χορήγηση δανείων

έως 25.000 ευρώ χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις σε πολύ μικρές επιχειρήσεις και αυτοαπασχολούμενους, οι χορηγήσεις δεν έχουν ακόμα ξεκινήσει. Τέλος, κρίνεται αναγκαίο να δοθούν κίνητρα για την ενίσχυση των επενδύσεων και των θέσεων εργασίας, από δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους.

Η κουλτούρα πληρωμών που δημιουργήθηκε το προηγούμενο διάστημα πρέπει να διατηρηθεί και τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που στήριξαν με τις πληρωμές τους το κράτος την προηγούμενη δεκαετία να ανταμειφθούν. Η μη συνέχιση του εν λόγω προγράμματος «μορατόριουμ» θα έχει άμεσες επιπτώσεις τόσο στους πολίτες και στις επιχειρήσεις όσο και στο Τραπεζικό σύστημα και κατ' επέκταση στο κράτος. Η κυβέρνηση οφείλει να εντείνει τις προσπάθειές της, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για τη δημιουργία ενός μηχανισμού που θα αναλάβει τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων που δημιουργήθηκαν κατά την περίοδο της πανδημίας. Αυτό θα βοηθήσει και το Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα, αλλά θα δώσει και το κατάλληλο μήνυμα στις αγορές. Υπό αυτό το πρίσμα, το ΟΕΕ προτείνει επιπλέον στην Κυβέρνηση και στην Τράπεζα της Ελλάδος, να αιτηθούν προς τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (SSM), την εξαίρεση των δανείων σε αναστολή από τη διενέργεια των stress tests για τα επόμενα πέντε έτη.

Το ΟΕΕ, πιστό στο θεσμικό του ρόλου ως αρμόδιος φορέας επί οικονομικών θεμάτων, εφιστά την προσοχή τόσο στην Πολιτεία όσο και στις Τράπεζες, με απώτερο σκοπό την ταχύτερη επαναφορά στην κανονικότητα.

Συνοπτικά το ΟΕΕ προτείνει:

- Την επέκταση του Προγράμματος «Γέφυρα» για όλο το 2021.
- Τη δυνατότητα παράτασης του προγράμματος των αναστολών πληρωμών δόσεων των ενήμερων δανείων, πέρα των 9 μηνών.
- Άμεση ρύθμιση των ενήμερων δανείων, που βρίσκονταν σε κατάσταση μορατόριουμ, αφού η επαναφορά θα έρθει σταδιακά. Την προετοιμασία κοστολογημένων σχεδίων από τις Τράπεζες και τις εταιρείες διαχείρισης δανείων ώστε να παρέχουν διευκολύνσεις για τη

σταδιακή επαναφορά στην κανονικότητα, ιδιαίτερα στους ενήμερους πολίτες – επιχειρήσεις, όπως η καταβολή της μισής δόσης δανείου (50%) για το 2021 και η καταβολή των $\frac{3}{4}$ (75%) για το 2022, με αντίστοιχη επιμήκυνση των δανειακών τους συμβάσεων.

- Τη δημιουργία ενός «πλέγματος ασφαλείας» ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα καθυστερήσεων πληρωμών αλλά και να ενισχυθεί και η ρευστότητα των επιχειρήσεων.
- Η περαιτέρω ενίσχυση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων μέσω αξιοποίησης κοινοτικών πόρων, πρέπει να αποτελέσει θέμα συζήτησης μεταξύ Πολιτείας και Τραπεζών, όπως και η συνεννόηση με Φορείς που συγχρηματοδοτούν (Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα, Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων), ώστε να επιτευχθεί και στα προϊόντα αυτά, αντίστοιχη μεταβατική περίοδος ρύθμισης των συμβάσεων τους.
- Την άμεση εφαρμογή του πλαισίου χορήγησης μικροχρηματοδοτήσεων (ν. 4701/2020) για τη χορήγηση δανείων έως 25.000 ευρώ χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις σε πολύ μικρές επιχειρήσεις και αυτοαπασχολούμενους.
- Η κυβέρνηση οφείλει να εντείνει τις προσπάθειες της, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, για τη δημιουργία ενός μηχανισμού που θα αναλάβει τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων που δημιουργήθηκαν κατά την περίοδο της πανδημίας.
- Οι νέες ρυθμίσεις θα πρέπει να συνοδεύονται από δέσμευση της επιχείρησης για διατήρηση του υφιστάμενου αριθμού θέσεων απασχόλησης.